

En livslång kamp för freden

DET VAR MED Uri Avnery allting började. Det är svårt att föreställa sig hur den israeliska fredsrörelsen skulle ha sett

ut utan honom. Han är mest känd för att mitt under Libanonkriget 1982 ha tagit sig till Beirut och som förste israel ha

träffat palestiniernas ledare Yassir Arafat. Men hans arbete för freden började långt innan dess.

Uri Avnery föddes som Helmut Ostermann i Tyskland 1923 och emigrerade till dåvarande Palestina med sina föräldrar, tio år gammal. Där fick han sitt hebreiska namn. 1938 anslöt sig Avnery till den militanta judiska organisationen Irgun som genomförde många terrorattacker mot brittiska och palestinska mål. Men han fick allt svårare att tolerera deras metoder och efter några år lämnade han Irgun. I Självständighetskriget 1948 slogs han i den israeliska armén och sårades flera gånger. Det var också då han fick sin politiska övertygelse.

– Det jag såg under kriget fick mig att inse att det finns ett palestinskt folk och att de behöver en egen stat, säger Avnery.

Efter kriget började han arbeta för att omsätta i praktiken det som vi i dag kallar ”tvåstatslösningen” – en självständig palestinsk stat som existerar sida vid sida med Israel.

Åren efter det att Israel bildades var detta en ny och främmande tanke.

– 1949 tror jag inte att det fanns mer än hundra personer i hela Israel som trodde på det. I dag är det en global rörelse.

Uri Avnery arbetade först som journalist. 1950 grundade han den legendariska tabloidtidningen HaOlam HaZeh som under mer än fyrtio år var Israels ledande alternativa tidning. Han har också varit politiskt aktiv och suttit i Knesset för partier på vänsterkanten. Men oavsett vilka medel han använt så har målet varit detsamma: att förändra israelernas sätt att tänka.

Det första steget var att övertyga dem om att det finns ett palestinskt folk, vilket var långt ifrån någon självklarhet när Israel bildades. Att Palestina var ”ett land utan folk” när de judiska invandrarna började anlända i slutet av 1800-talet är en av hörnstenarna i den israeliska nationella mytologin.

Han minns hur diskussionen fördes de första åren.

– Golda Meir och jag var som eld och vatten. Hon tålde inte mig och jag tålde inte henne. Under en debatt i Knesset hävdade hon att det inte finns något palestinskt folk. Du har kanske rätt, sade jag, men vad hjälper det när det finns 6 miljoner människor som anser att de är ett folk?

Så småningom ändrades attityderna och i dag är det bara den extrema högern som vägrar att erkänna palestiniernas nationella anspråk.

– Att få israelerna att acceptera att det

finns ett palestinskt folk var den första och viktigaste uppgiften, och det lyckades vi med.

Nästa steg var att få israelerna att förstå att den enda lösningen på konflikten är att ge palestinierna en egen stat, sida vid sida med Israel.

– Den striden vann vi också, konstaterar Avnery förnöjt.

Alla som misströstar om framtiden måste se var vi är i dag och var vi var för fyrtio år sedan, påpekar han. Vänstern och fredsrörelsen har vunnit många viktiga slag. Till exempel om Jerusalem som länge betraktades som ”odelbart”. Men i dag skulle en majoritet av israelerna acceptera att Östra Jerusalem blev huvudstad i en palestinsk stat, tror Avnery. Också i många andra frågor har israelernas kompromisslösa attityd mjukats upp. Med ett undantag.

– De palestinska flyktingarna. Där är israelerna helt eniga: de får inte komma tillbaka.

I höst fyller Uri Avnery 87. Åldern har emellertid inte fått honom att slå av på takten. Han leder i dag Gush Shalom, en icke-statlig organisation som arbetar för fred och för palestiniernas rättigheter. Han skriver för ett otal publikationer, deltar i demonstrationer och gräsrotsaktioner till exempel vid Muren. Tillsammans med sin fru Rachel har han bland annat tilldelats The Right Livelihood Award, ibland kallat för det Alternativa Nobelpriset, för sitt arbete mot våld.

Att påverka den israeliska mentaliteten ser han fortfarande som sin främsta uppgift.

– Som jag ser det måste alla våra ansträngningar riktas mot det målet.

Han tror mer på samtal än spektakulära aktioner.

– Det är lite som att handskas med barn, filosoferar han. Man måste tala lugnt med dem. Se dem i ögonen och få dem att inse sitt eget bästa.

Det är viktigt att använda metoder som inte stöter bort dem man försöker nå.

– Om du kritiserar Israel alltför hårt distanserar du dig mer och mer från dem som bor där, och då förlorar du förmågan att påverka vad som händer. Du måste behålla kontakten med mittfåran och hela tiden minnas vad som är målet. Ingenting kan göras mot israelernas vilja. Även om vi behöver inblandning från yttre krafter för att nå en uppgörelse med palestinierna så är det israelerna som måste genomföra den. Det går inte

att tvinga på dem freden.

Den största utmaningen just nu är att övertyga israelerna om att freden är möjlig. De flesta har accepterat tanken på en palestinsk stat inom 1967 års gränser, och de flesta anser att priset är värt att betala. De tror bara inte att palestinierna vill ha fred med Israel.

– Fråga vilken taxichaufför som helst och han kommer att slå ut med händerna och säga att visst vore det underbart med fred men det är omöjligt eftersom araberna inte vill. Det är en bekväm attityd för det innebär ju att vi inte behöver göra något alls.

Avnery är särskilt kritisk till Labors ledare Ehud Barak som krossade hela den israeliska fredsrörelsen – inklusive sitt eget parti – när han efter de misslyckade fredsförhandlingarna med Yassir Arafat i Camp David 2000 fick israelerna att tro att det ”inte finns någon partner på den andra sidan”, det vill säga att palestinierna inte har viljan eller förmågan att nå en fredsuppgörelse med Israel.

– Det finns krigsförbrytare men Barak är en ”fredsförbrytare”. Han är mycket farligare än högern.

Vänstern har i dag knappast något inflytande i det israeliska samhället, konstaterar Avnery. Samtliga etablerade tidningar och TV-kanaler kontrolleras av högern och de politiska partierna har näst intill försvunnit.

– Det finns många små grupper – Anarkister mot Muren, Machsom Watch, Physicians for Human Rights, Rabbis for Peace – som gör viktiga insatser här och där, men de är oförmögna att samarbeta eller utöva något verkligt inflytande.

Problemet är att till och med vänstern tycks ha förlorat tron på freden.

– Men om vi inte tror att det går att få en förändring så är hela fredsrörelsen överflödig.

Avnery tror fortfarande på det han gör. Att arbetet inte varit förgäves.

– Jag är optimist, säger han och ler. Ingen som har nått min ålder och gått igenom allt vi har gått igenom kan vara pessimist. Det är fördelen med att ha ett långt perspektiv.

Han citerar en judisk poet, Ilya Ehrenberg.

– ”Du kan täcka jorden med asfalt men det kommer ändå att skjuta upp gröna skott.” Ockupationen kan inte knäcka den palestinska nationalismen, sammanfattar Avnery.

Catrin Ormestad